

<https://ctl.unit.uoi.gr>

Διδακτική Μεθοδολογία: Βιωματική Μάθηση

Κωνσταντία Λιούζα

Εξωτερική Συνεργάτιδα στο ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Το έργο με τίτλο "Γραφείο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων"
με κωδικό MIS 5162379, συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

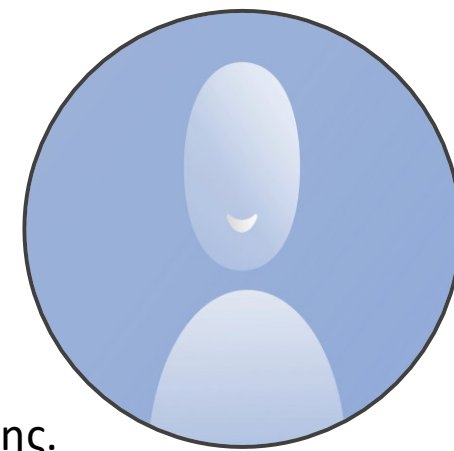

Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρουσίαση μπορεί να περιλαμβάνουν απόψεις οι οποίες δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις του ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Οι σύνδεσμοι προς άλλους ιστότοπους παρέχονται για τη διευκόλυνση των χρηστών και δεν συνεπάγονται την έγκριση του περιεχομένου τους ή την προτροπή χρήσης προϊόντος ή υπηρεσίας συνδεδεμένου φορέα/οργανισμού. Οι εν λόγω εξωτερικές πηγές πληροφόρησης πρέπει να θεωρείται ότι δεν ελέγχονται από το ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ο/Η συντάκτης της παρουσίασης βεβαιώνει ότι η παρουσίαση είναι αποτέλεσμα προσωπικής ενασχόλησης και έχει γίνει η απαραίτητη αναφορά στην εργασία (και τα δικαιώματα) τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και επιστημονικής τεχνογραφίας.

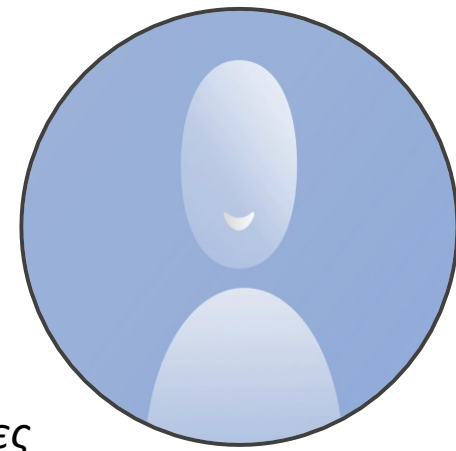
<https://ctl.unit.uoi.gr>

Βιωματική μάθηση και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

- Η βιωματική μάθηση (experiential learning) ως απαραίτητο συστατικό της Τυπικής Εκπαίδευσης.
- Στερεοτυπική αντίληψη για τη βιωματική μάθηση vs. ακαδημαϊκή γνώση.
- Η **ένταξη στην αγορά εργασίας** ως παράγοντας που απασχολεί τα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας.
- Η βιωματική μάθηση ως μέσο σύνδεσης πολλών τομέων της κοινωνίας με την ακαδημαϊκή εκπαίδευση.
- Ενίσχυση της επιτυχούς ένταξης στην αγορά εργασίας.
- **Φοιτητοκεντρική προσέγγιση**: οι φοιτητές/τριες στο επίκεντρο της διαδικασίας μάθησης.
- Αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων μάθησης που ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Αναγνώριση μαθησιακών εμπειριών 'εκτός τάξης' / εξωπανεπιστημιακές από το ΠΣ.
- Μεγάλο εύρος επιστημονικών πεδίων (Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Φυσικές Επιστήμες, Επιστήμες Υγείας κ.ά.)

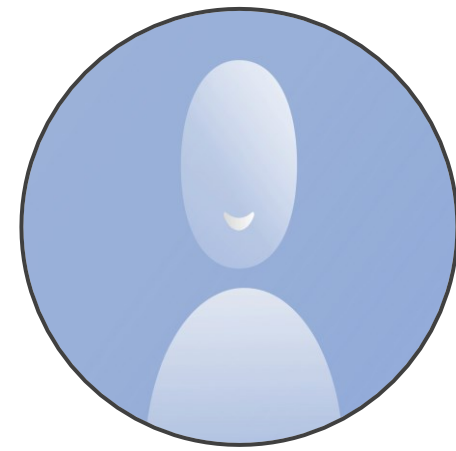
Τι είναι η βιωματική μάθηση;

Η βιωματική εκπαίδευση είναι μια φιλοσοφία που διαπνέει πολλές μεθοδολογίες, κατά τις οποίες οι διδάσκοντες εμπλέκουν τους εκπαιδευόμενους σε άμεσες εμπειρίες και εστιάζουν στον αναστοχασμό, ώστε να εμπλουτίσουν τις γνώσεις, να αναπτύξουν δεξιότητες, να αποσαφηνίσουν αξίες και να αναπτύξουν την ικανότητα του ατόμου να συνεισφέρει στην κοινότητά του.

“Experiential education is a philosophy that informs many methodologies, in which educators purposefully engage with learners in direct experience and focused reflection in order to increase knowledge, develop skills, clarify values, and develop people's capacity to contribute to their communities.”

(Association for Experiential Education, 2013, όπως αναφέρεται στο Austin & Rust, 2015)

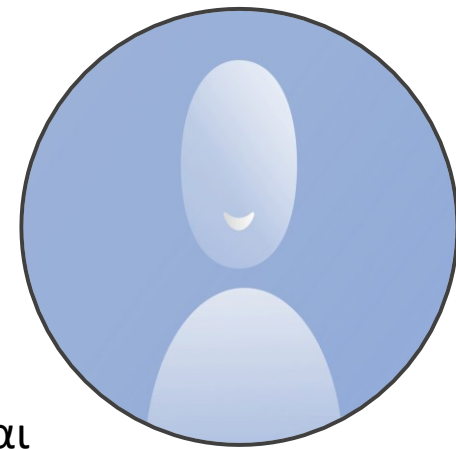

Το βίωμα ως μαθησιακή εμπειρία

- Βιώματα – εμπειρίες, που κατακτώνται στη ζωή, την εκπαίδευση, την εργασία, έχουν κεντρικό ρόλο στη μάθηση.
- Η εμπειρία γίνεται σημαντική για τη διαδικασία μάθησης, καθώς προσφέρει την ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους να βιώσουν από πρώτο χέρι μια ρεαλιστική συνθήκη, παρέχοντάς τους έτσι μια πιο ουσιαστική κατανόηση των θεωρητικών γνώσεων.
- Ορισμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην Τριτοβάθμια:
 - ✓ Έκθεση των φοιτητών/τριών σε μια εμπειρία.
 - ✓ Αξιοποίηση των εμπειριών των ίδιων των φοιτητών/τριών.

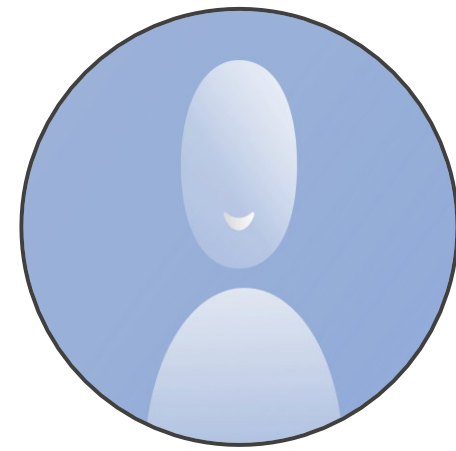

Πρακτικές βιωματικές μάθησης στην Τριτοβάθμια

- Ήδη από τη δεκαετία του '70, οι αρχές και οι πρακτικές της βιωματικής μάθησης αξιοποιούνται στον σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών, μαθημάτων και άλλων προγραμμάτων, όπως η επαγγελματική εκπαίδευση, η εκπαίδευση ενηλίκων, η εκπαίδευση βάσει ικανοτήτων (competence-based).
 - ✓ Εργασία στο πεδίο (fieldwork)
 - ✓ Εργασία σε εργαστήριο (laboratory work)
 - ✓ Εμπλοκή σε ερευνητικό έργο
 - ✓ Προγράμματα κοινωφελούς εργασίας (service-learning)
 - ✓ Πρακτική άσκηση (work-based / placement, internship, traineeship)

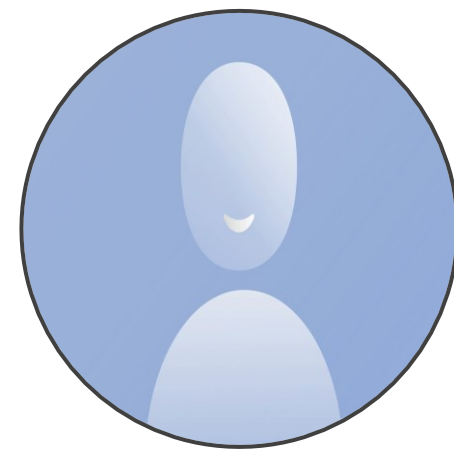

Πρακτικές βιωματικές μάθησης στην Τριτοβάθμια

- Δραστηριότητες εντός τάξης στις οποίες η εμπειρική επαφή με το αντικείμενο μελέτης είναι σημαντική και έχουν επηρεαστεί από τις αρχές της βιωματικής μάθησης:
 - ✓ Επίλυση προβλημάτων
 - ✓ Μελέτες περίπτωσης
 - ✓ Παιχνίδια ρόλων
 - ✓ Προσομοιώσεις
 - ✓ Συζήτηση/ εργασία σε μικρές ομάδες

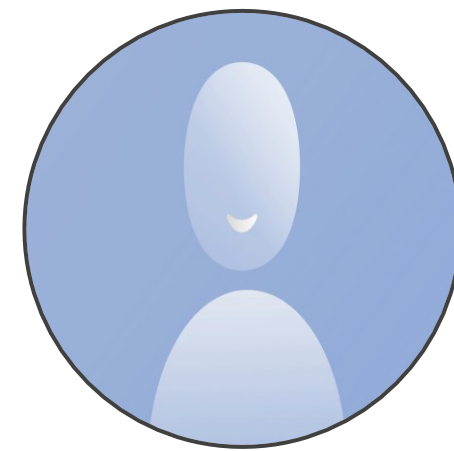

Η φιλοσοφία του John Dewey

- Learning by doing – «μανθάνειν δια του πράττειν» - Πειραματισμός
- Έννοια της εμπειρίας στο πλαίσιο του πραγματισμού – Κοινωνική διάσταση της εμπειρίας.
- Διαδικασία αναστοχασμού της εμπειρίας – ανασυγκρότηση.
- Συνένωση εμπειρίας και (κριτικού) λόγου μέσω της αλληλεπίδρασης.
- Πειραματικό σχολείο (laboratory school) (Σχολείο Εργασίας) – μαθητοκεντρικό περιβάλλον.
- Οι βιωματικές μαθησιακές δραστηριότητες οφείλουν να αξιοποιούν τη νόηση, την αίσθηση, τη μνήμη, τη βούληση και τη φαντασία.
- Συμβολή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση: συνδυασμός θεωρίας και πράξης. Ενσωμάτωση της εμπειρίας ως ζωτικό συστατικό της μάθησης που συμπληρώνει την τυπική μάθηση.

Η θεωρία της βιωματικής μάθησης του Kolb

Foundational Scholars of Experiential Learning

John Dewey

- Experiential Education

William James

- Radical Empiricism
- Dual Knowledge Theory

Jean Piaget

- Constructivism

Carl Rogers

- Self-actualization through the Process of Experiencing

Paulo Freire

- Naming Experience in Dialogue

Kurt Lewin

- Action Research
- The T-Group

Lev Vygotsky

- Proximal Zone of Development

Carl Jung

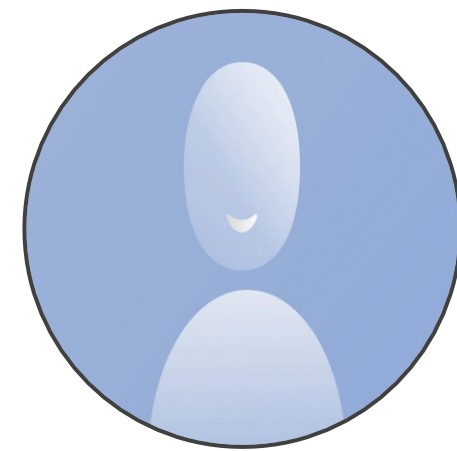
- Development from Specialization to Integration

Mary Parker Follett

- Learning in Relationship
- Creative Experience

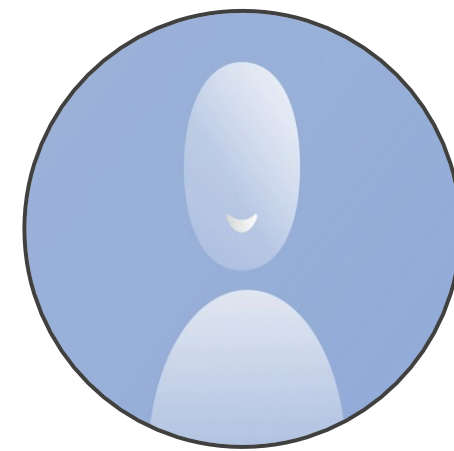

Η θεωρία της βιωματικής μάθησης του Kolb

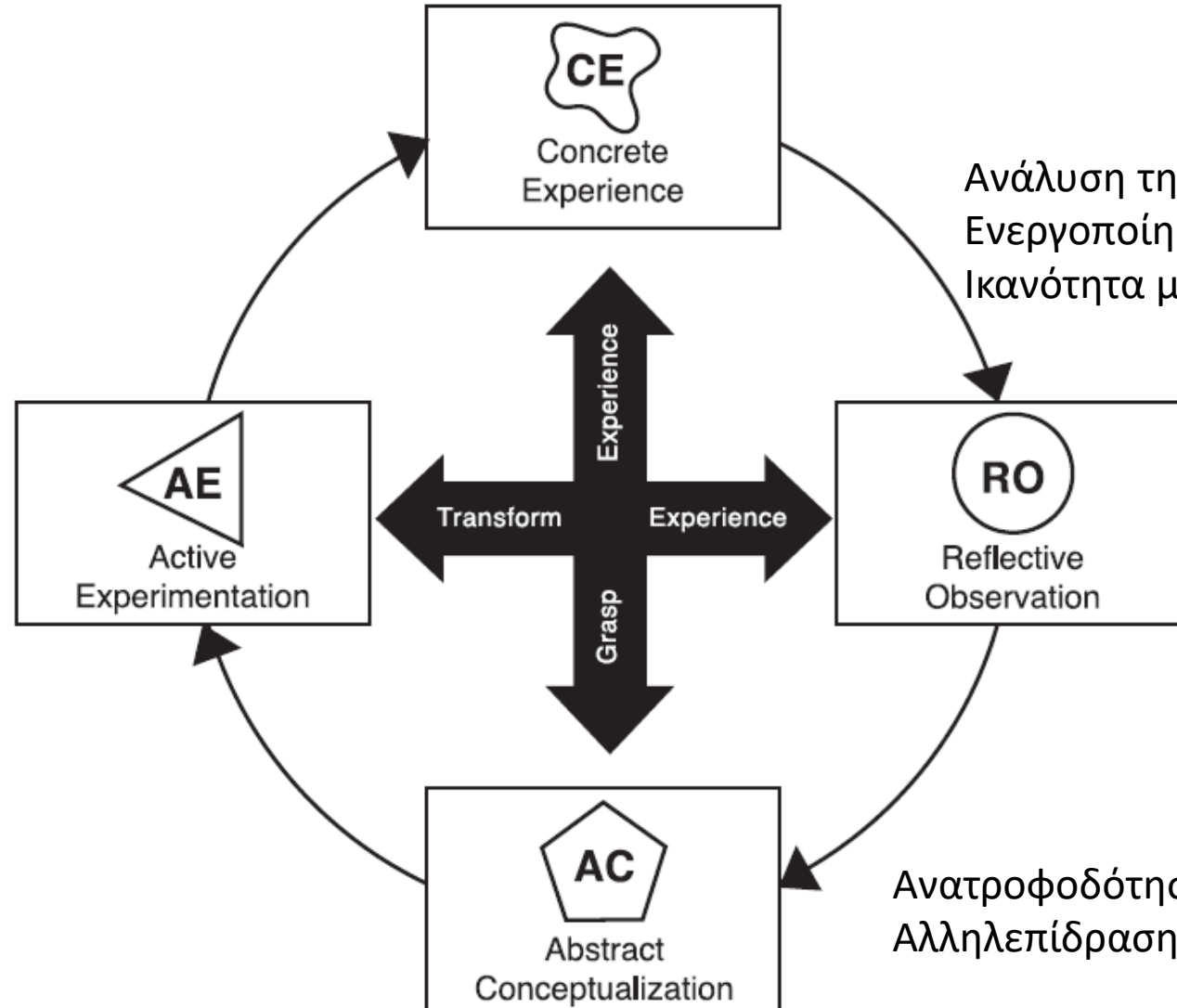
- Experiential Learning Theory (ELT): δυναμική και ολιστική θεωρία της διαδικασίας μάθησης μέσω της εμπειρίας.
- Δυναμική: κύκλος μάθησης.
Τροφοδοτείται από τα διαλεκτικά δίπολα: πράξη - αναστοχασμός, εμπειρία – αφαίρεση.
Συνεχής διαδικασία.
- Ολιστική: αφορά σε όλα τα επίπεδα ανθρώπινης κοινωνίας (άτομο – ομάδα – κοινωνία).
- Η γνώση δημιουργείται μέσω του μετασχηματισμού της εμπειρίας.

Ο κύκλος μάθησης του Kolb

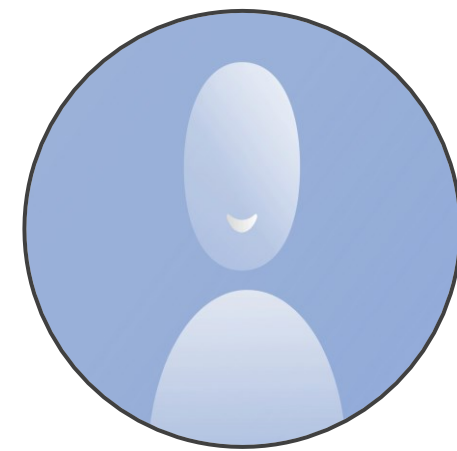
Εφαρμογή γνώσης.

Ανάλυση της εμπειρίας.
Ενεργοποίηση διαφορετικών οπτικών.
Ικανότητα μετασχηματισμού.

Ανατροφοδότηση
Αλληλεπίδραση

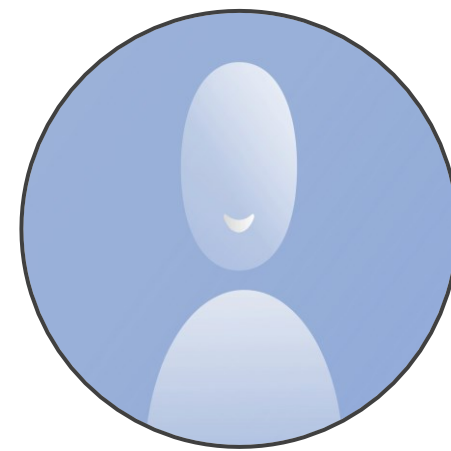

Ο κύκλος μάθησης του Kolb

- Εμπειρία: κοινωνικο-πολιτισμική διάσταση – όλα τα στάδια του κύκλου
- Συνεχείς κύκλοι: βελτίωση, κοινωνική πρόοδος.
- Δεν περιορίζεται στην τεχνική γνώση, αλλά και στην αφαιρετική.
- Συχνές δυσκολίες και εμπόδια κατά τη μετάβαση από το ένα στάδιο στο άλλο.
- Συνήθης παρανόηση η έμφαση μόνο στις εμπειρίες ζωής: δημιουργία χάσματος μεταξύ ακαδημαϊκής γνώσης και εμπειρικής γνώσης.
- Εφαρμογή κύκλου μάθησης του Kolb στα τέλη της δεκαετίας του '60: Μάθημα Οργανωσιακής Ψυχολογίας στο MBA Sloan School of Management at MIT (Kolb & Kolb, 2017).

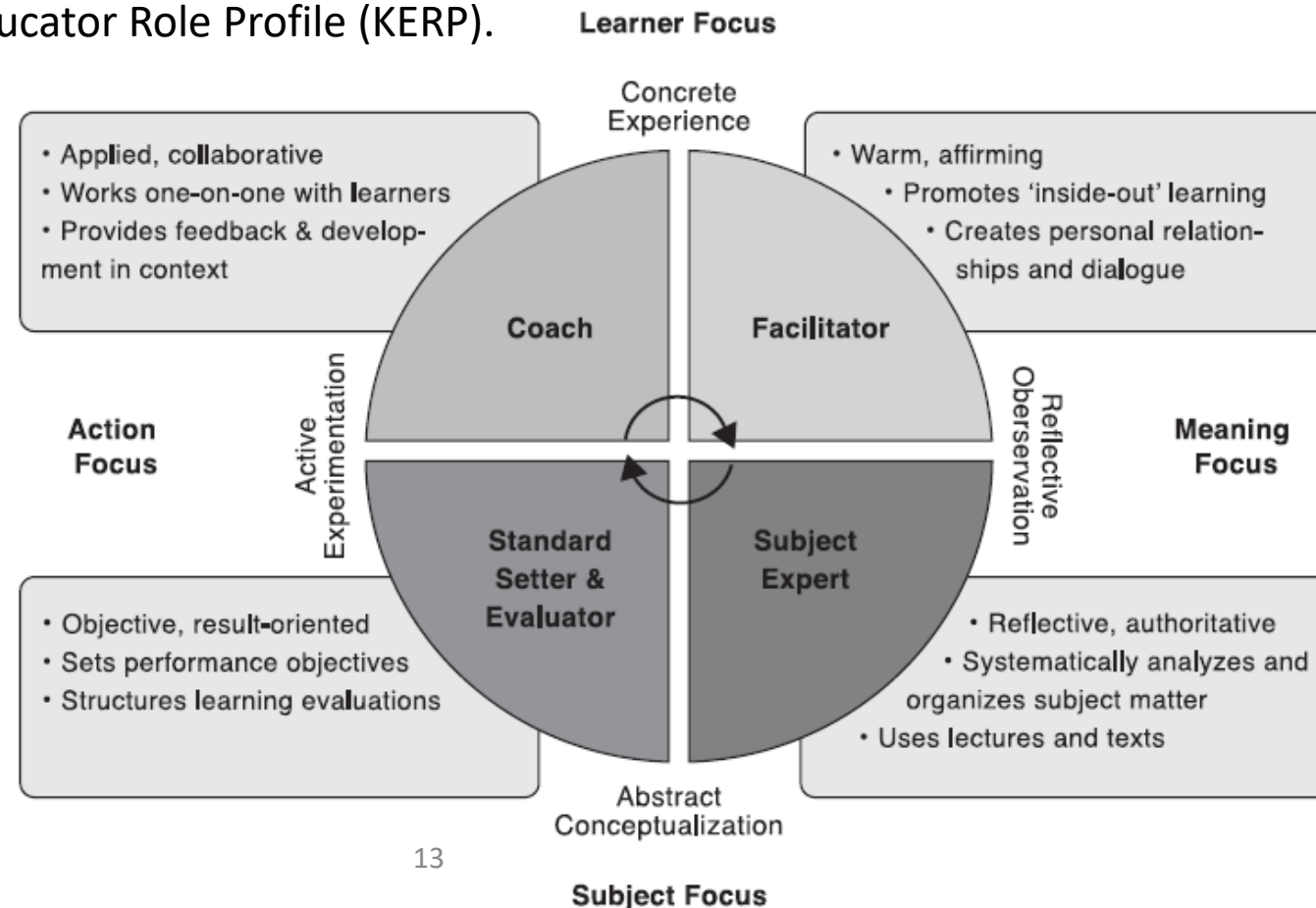
Διδασκαλία με βάση τον κύκλο μάθησης του Kolb

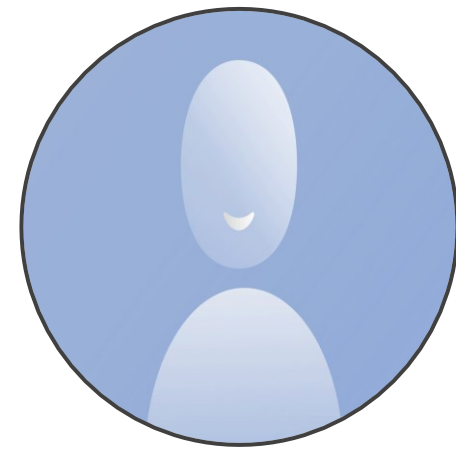

- Σχέση διδάσκοντος – εκπαιδευομένου.
- Εργαλείο αξιολόγησης Kolb Educator Role Profile (KERP).

➤ Ρόλοι διδάσκοντος:

- ✓ Εμπυχωτής
- ✓ Ειδικός
- ✓ Αξιολογητής
- ✓ Προπονητής

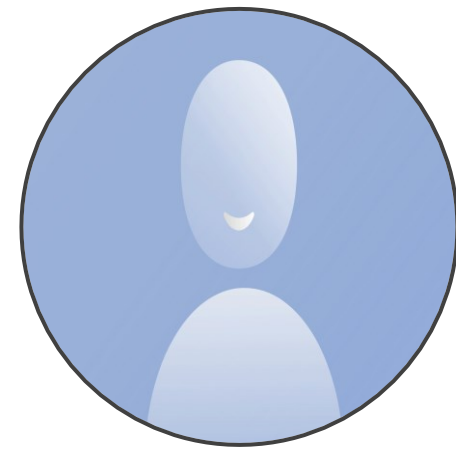

Εφαρμογή της βιωματικής μάθησης

- Δραστηριότητες εντός ή εκτός πανεπιστημιακής αίθουσας σε όλους τους τομείς επιστημών.
- Απαιτήσεις - Παράγοντες:
 - ✓ Δέσμευση, χρόνος, μελέτη.
 - ✓ Αναστοχασμός και ανατροφοδότηση.
 - ✓ Αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης: (task/content, physical & social context).
 - ✓ Αυτενέργεια και εμπλοκή των φοιτητών/τριών.
 - ✓ Δομή και σχεδιασμός.

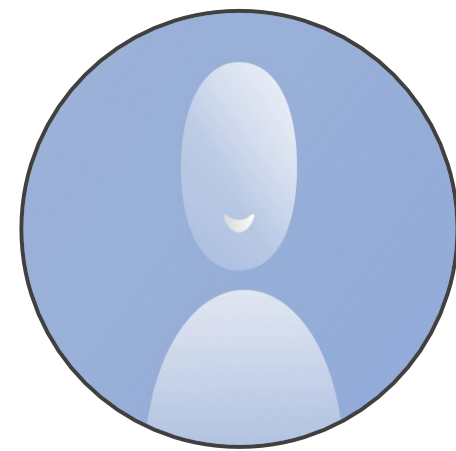

Αντίκτυπος της βιωματικής μάθησης

- Επίδραση σε μαθησιακά αποτελέσματα σχετικά με τεχνικές δεξιότητες (hard skills) ενός επιστημονικού τομέα εξειδίκευσης.
- Επίδραση σε γενικά μαθησιακά αποτελέσματα:
 - ✓ Κριτική σκέψη, αναστοχασμός
 - ✓ Επικοινωνία
 - ✓ Δημιουργικότητα
 - ✓ Ομαδική εργασία – συνεργασία
 - ✓ Επίλυση προβλήματος
 - ✓ Να μαθαίνεις πώς να μαθαίνεις, αυτοκαθοδηγούμενη μάθηση
 - ✓ Αυτοπεποίθηση, αυτογνωσία

Αντί επιλόγου

USC Center for Teaching Excellence (2012, October 29). [How to Enhance Experiential Learning Through Critical Reflection](#) [Video].

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Austin, M.J. & Rust, D.Z. (2015). Developing an Experiential Learning Program: Milestones and Challenges. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 27(1), 143-153. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1069800>
- Brail, S. (2016). Quantifying the Value of Service-Learning: A Comparison of Grade Achievement Between Service-Learning and Non-Service-Learning Students. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 28(2), 148-157. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1111129>
- Cantor, J.A. (1995). *Experiential Learning in Higher Education: Linking Classroom and Community*. ASHE-ERIC Higher Education Report No.7. The George Washington University, Graduate School of Education and Human Development. <https://eric.ed.gov/?id=ED404949>
- Davis, B.G. (1993). Collaborative and Experiential Strategies. *Tools for teaching*. Jossey-Bass.147-175 <https://istr695.sitehost.iu.edu/readingsfall2013/Tools%20For%20Teaching.pdf>
- DeGiacomo, J.A. (2002). Experiential learning in higher education. *The Forestry Chronicle*, 78(2). <https://pubs.cif-ifc.org/doi/pdf/10.5558/tfc78245-2>
- Duchatelet, D., Cornelissen, F., & Volman, M. (2023). Features of Experiential Learning Environments in Relation to Generic Learning Outcomes in Higher Education: A Scoping Review. *Journal of Experiential Education*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/10538259231211537>
- Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (2009). Understanding student learning. In Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (Eds.), *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. (3rd ed. pp. 8-26). Routledge. https://biblioteca.pucv.cl/site/colecciones/manuales_u/A%20Handbook%20for%20Teaching%20and%20Learning%20in%20Higher%20Education%20Enhancing%20academic%20and%20Practice.pdf

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

Gougoulakis, P., Kedraka, K., Oikonomou, A. Anastasiades, P. (2020). Teaching in Tertiary Education-A reflective and experiential approach to University Pedagogy. *Academia*, 20-21. <https://pasithee.library.upatras.gr/academia/article/view/3443/3606>

Jonathan, L. Y., & Laik, M. N. (2019). Using Experiential Learning Theory to Improve Teaching and Learning in Higher Education. *European Journal of Social Science Education and Research*, 6(1), 15-22. <https://doi.org/10.26417/ejser.v6i1.p123-132>

Kolb, D.A. & Kolb, A.Y. (2017). Experiential Learning Theory as a Guide for Experiential Educators in Higher Education. *Experiential Learning & Teaching in Higher Education*, 1(1). <https://nsuworks.nova.edu/elthe/vol1/iss1/7/>

Simons, L., Fehr, L., Blank, N., Connell, H., Georganas, D., Fernandez, D. & Peterson, V. (2012). Lessons Learned from Experiential Learning: What Do Students Learn from a Practicum/Internship?. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 24(3), 325-334. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1000685>

USC Center for Teaching Excellence (2012, October 29). *How to Enhance Experiential Learning Through Critical Reflection* [Video]. https://sc.edu/about/offices_and_divisions/cte/events_calendar/video_archives/experiential_learning_critical_reflection.php

Villarroel, V., Benavente, M., Chuecas, M., & Bruna, D. (2020). Experiential learning in higher education. A student-centered teaching method that improves perceived learning. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 17(5). <https://doi.org/10.53761/1.17.5.8>

Wurdinger, S. & Allison, P. (2017). Faculty perceptions and use of experiential learning in Higher Education. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 13(1). <https://www.learntechlib.org/p/188130/>

<https://ctl.unit.uoi.gr>

Το έργο με τίτλο "Γραφείο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων" με κωδικό MIS 5162379, συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση".

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

